

OK-opintokeskus

Vapaa sivistystyö ja opintokeskukset

Järjestöfoorumi 23.4.2014

Lea Lihavainen OK-opintokeskus

Järjestöfoorumi 23.4.2014

- **Vapaa sivistystyö ja opintokeskukset**
- **Kansalaistoiminta oppimisympäristönä**
- **Opintokeskusten esittely**
- **Millaista toimintaa ja miten opintokeskukset tukevat ja rahoittavat ?**

Vapaa sivistystyö ja opintokeskukset

Opintokeskukset ja vapaa sivistystyö

- Opintokeskukset ovat järjestöissä ja kansalaistoiminnassa tapahtuvan oppimisen tukijoita, kehittäjiä ja mahdollistajia
- Toiminta perustuu vapaan sivistystyön lakiin ja toimintaa valvovat OKM (OPM) ja Oph

Vapaa sivistystyö ja järjestöllinen sivistystyö

Kansansivistysjärjestöjen, kansalaisjärjestöjen, aatteellisten järjestöjen, puolueiden ja urheilu-, raittius ym.liikkeiden merkittävä panos suomalaisen kansalaisyhteiskunnan kehittymiseen.

>> ristikkäisjäsenyys

>> vuorovaikutus

>> luottamus

Vapaan sivistystyön laki

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaa sivistystyö

Tavoitteena on edistää kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Opintokeskukset

Opintokeskukset toimivat valtakunnallisina oppilaitoksina järjestämällä opintoja itse sekä yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin ja aktiivisen kansalaisuuden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset

- Kansalaisopistot
- Kansanopistot
- Kesäyliopistot
- Liikunnan koulutuskeskukset
- Opintokeskukset (järjestömuotoinen sivistystyö)

Opintokeskukset toteuttavat OKM:lta saamansa tuntimäärän puitteissa koulutusta jäsenyhteisöjensä kanssa tai opintokeskuksen omana koulutuksena.

Opintokeskukset eivät saa muiden oppilaitosten tapaan kuntarahoitusta.

Esimerkiksi OK-opintokeskuksen tuki Pohjois-Karjalassa on

vuosittain n. 240 000 € järjestöjen koulutuksiin, opintokerhoihin ja kulttuuriin.

Kansalaistoiminta oppimisympäristönä

Kansalaistoiminta oppimisympäristönä

- "kansalaistoiminnassa on sisäänrakennettuna toimintamalli, joka tarjoaa ihmiselle tilaisuuden kehittää itseään omaehtoisen toiminnan kautta"
- "suomalaiset ovatkin oppineet ja kasvaneet osallistumalla erilaiseen kansalaistoimintaan"

Kansalaistoiminta oppimisympäristönä

- kansalaistoiminta oppimisympäristönä sijoittuu nonformaalin ja informaalin oppimisen piiriin
- kansalaistoiminnan parissa (järjestöissä) toteutetaan hyvinkin tavoitteellista oppimista todistuksineen
- ajankohtainen kysymys: opitun tunnustaminen kansalaistoiminnan parissa toteutetuista opinnoista

Kansalaistoiminta oppimisympäristönä

- koulutuksen raja-aidat hämärtyvät
koko ajan > oppimista tapahtuu monenlaisissa
oppimisympäristöissä
- aiemmin suvun, kylän, perheen kautta tehty
identiteettityö siirtynyt osin kansalaistoiminnan
kautta toteutettavaksi
- kansalaistoiminnan oppimisprojektit lisäävät
sekä yksilöllistä kompetenssia että yhteisöllisiä
taitoja (vuorovaikutus, päätöksenteko,
kansanvaltaiset arvot jne)
- yhteisöllisyyden tietoinen enentäminen

Kansalaistoiminta oppimisympäristönä

- *” Perinteinen koulutus ei yksinään kykene vastaamaan tietoyhteiskunnan ihmisille asettamiin oppimista, sivistymistä ja menestymistä koskeviin haasteisiin. Kansalaisjärjestöjen suuri mahdollisuus oppimisen markkinoilla vartenotettavana kumppanina perustuu niiden mahdollisuuksiin tarjota ihmisille heidän odotuksiaan ja todellisia tarpeitaan aikaisempaa paremmin palvelevia oppimisympäristöjä.”*
(Pasi Sahlberg 2001)

Opintokeskusten esittely

Kansalaisfoorumi

- yhteisöllisen ja kulttuurisen sivistystyön valtakunnallinen vaikuttaja
- yhteisöllisen taidekasvatuksen sovellukset
- jäsenyhteisöjä mm: Suomen nuorisoseurat, Suomen Kansanmusiikkiliitto, Harrastajateatteriliitto

Agricola - opintokeskus

- Suomen ev.lut.kirkon opintotoiminnan tukeminen jäsenyhteisöissään
  - diakonia, vapaaehtoistoiminta
  - yhteistoiminta nykyään Seurakuntaopiston kanssa
- * www.seurakuntaopisto.fi

OK-opintokeskus

- ohjaa, tukee, tutkii ja kehittää järjestöllistä koulutusta
- kansalaisjärjestöjen toteuttaman koulutuksen laadun kehittäminen
- järjestöjen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Vuosittain Pohjois-Karjalan alueelle 220 000 – 240 000 € koulutukseen, luen-toihin, opintokerhoihin

OK-opintokeskus

- vapaaehtoisten osaamisen lisääminen
- yhdistys- ja järjestötoiminnan osaaminen
- some- ja verkkotaidot
- yhdistys- ja vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeita, kulttuuria
- teematapaamisia ja verkostoitumista

OK-opintokeskus

- 68 jäsenjärjestöä: kansanterveys- ja vammaisjärjestöjä, kasvatus- ja kulttuurijärjestöjä, erityisjärjestöjä ja neuvonta,- luonto- ja ympäristöjärjestöjä
- muun muassa SPR, Martat, SPEK, Partiolaiset, Sydänliitto, Diabetesliitto, Karjalan Liitto
- www.ok-opintokeskus.fi

* Itä-Suomen aluetsto Joensuussa

TSL-opintokeskus

- sivistyksellinen tasa-arvo
- vapaa sivistystyö lisää erilaisten ihmisten valmiuksia kansalaisyhteiskunnassa
- kulttuurin merkitys kansalaisyhteiskunnassa, mahdollisuus selviytyä yhteiskunnan muutoksessa

TSL-opintokeskus

- TSL tänä vuonna 95 vuotta ja Joensuun seudun piirijärjestö 70 vuotta, Juhlaviikko 6.-12.10. 2014
- Joensuun aluejärjestö panostaa atk-osaamiseen, atk-luokka Aktiivisten työtähakevien tiloissa
- paljon myös muuta kaikille avointa kurssitoimintaa

TSL-opintokeskus

- jäsenjärjestöjä: Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue, Metallityöväen Liitto, Paperiliitto, Työväen Musiikki-liitto, Ensi- ja turvakotien liitto, Invalidiliitto, jäsenjärjestöjä 31 kpl.
- www.tsl.fi

MSL-opintokeskus

- edistää tasa-arvon, ihmisyyden ja maaseutukulttuurin päämäärien toteutumista
- alkiolainen ja maahenkinen sivistyskäsite
- tuottaa koulutus- ja kulttuuripalveluja jäsenistölleen ja yhteistyökumppaneilleen

MSL-opintokeskus

- näyttelyitä, monitaiteellisia kulttuuritapahtumia, kirjoituskilpailuja
- ITE-taide, kustantamo Maahenki
- hanketoiminta tarjoaa monenlaisia yhteistyömahdollisuuksia
- Itä-Suomen toimintayksikkö: aluekeskus ja MSL:n P-K:n aluejärjestö ja MSL:n Joensuun Kulttuuriyhdistys

MSL-opintokeskus

- Laiffia landelle –hanke (yhdistystoimintaosaamisen enentäminen)
- kylien kehittämistyö
- jäsenyhteisöjä mm: Suomen Keskusta, Keskustanaiset, MTK:n yhdistykset, Eläkeliitto, kyläyhdistykset

* www.msl.fi

Visio -opintokeskus

- tavoitteena edistää ja toteuttaa kestäväää kehitystä ja globaalia solidaarisuutta
- kulttuuritoimintaa, julkaisuja
- vihreä ajatuspaja
- jäsenyhteisöjä: Vihreä liitto, Vihreät Naiset, Vihreän liiton opiskelijat jne

* www.visili.fi

Kansio-opintokeskus

- tavoitteena jäsenjärjestöjen poliittisen osaamisen ja demokratian syventäminen
- järjestö- ja yhdistyskoulutusta, kansalaisvaikuttamiskoulutusta
- jäsenyhteisöt: kokoomuslaiset järjestöt ja lähijärjestöjä

* www.kansio.fi Mikkelissä Itä-Suomen aluetoimisto

KSL-opintokeskus

- koulutuksellinen tasa-arvo
- parannetaan ihmisten tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta
- osuuskuntakoulutus, ammatillinen lisäkoulutus
- Kino Union, Veeran Verstas
- jäsenyhteisöjä: Vasemmistoliitto, Vasemmistonuoret, TUL, PAM

Millaista toimintaa opintokeskukset tukevat ja miten ne tukevat?

-
- kurssit, opintojaksot (valtionapu 16 – 24 € / oppitunti)
  - luennot (valtionapu 14 – 24 € oppitunti)
  - opintokerhot, vertaisopintoryhmät (valtionapu 3 – 5 € / oppitunti)
  - hankkeita ja kehittämishankkeita, rahoitus kohdistuu myös yhteistyö-

-
- ESR ja EAKR –hankkeita
  - pääsääntöisesti valtionapu jäsenyhteisöille, mutta yhteistyötä voidaan rajallisesti tehdä muidenkin kanssa
    - * jäsenyyden kautta etuja
    - * materiaalit kaikille avoimia
    - * verkkomateriaalit!

Järjestöt lähidemokratian tukena - hanke

Osallistu.fi

Osallistu.blogspot.fi

Esimerkkejä opintokeskuksen toiminnasta (OK-opintokeskus)

- yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa toteutetaan vuosittain opintojaksoja (kursseja, luentoja) noin 86 000 opetustunnin verran
- vertaisopintoryhmiä jäsenjärjestöissä vuosittain noin 1500 kpl
- opintokeskus järjestää myös ns. omia koulutuksia – mukaan pääsee!

Esimerkkejä

- omana koulutuksena muun muassa: sosiaalinen media kansalaisjärjestöissä, vapaaehtoisten johtaminen, yhdistyksen tiedottaminen ja markkinointi, kokouskäytännöt, järjestökouluttajan taidot

Esimerkkejä

- yhdessä jäsenjärjestöjen kanssa, opintokeskuksen tukemana:
  - SPR: ensiapukoulutus, kriisivalmius
  - Martat: sienineuvonta, voileipäkakku
  - Sydänliitto: sydänleikkauksen jälkeen, sydänterveellinen ravinto
  - Luontoliitto: kampanjakoulutus, luonnontilaisten metsien suojele

Esimerkkejä

- Karjalan Liitto: karjalan kieli, kinnasneule
- MLL: tukihenkilökoulutus, seksuaalisesti hyväksikäytetyn lapsen auttaminen
- TAITO ry: valoryijy, etnovillapaita
- Omaishoitajat ja läheiset: vertais-tuki, yhdistyksen some-aidot

Esimerkkejä

- Vertaisopintoryhmiä:
  - Elämäntaiteilijat, CP-liitto
  - Käspaikkaryhmä, Karjalan liitto
  - Taitoavainryhmät, Martat
  - Kostell-taideryhmä,
Työkyvyttömyyseläkeläiset
  - Perhekahvilat, MLL
  - Vertaistuki ja reuma, Reumaliitto

Haluamme opintokeskuksissa avoimesti palvella kaikkia kansalaisia. Kysy lisää, tuo ideasi ja etsitään vaihtoehtoja!

lea.lihavainen@ok-opintokeskus.fi 040 717 7018